

TUNNETYÖNTEKIJÄIN ÄÄNI KUULUVIIN

GUSTAF MOLANDER (2003). **Työtunteet – esimerkkinä vanhustyö.** Työterveyslaitos. GUMMERUS s. 188

Molander haluaa välittää kirjan sa kautta haastattelemiensa työntekijöiden kanssa jakamiin työtunteita. Lukijalle hän antaa tehtäväksi verrata kirjassa kuvattuja työtunteita lukijan omiin kokemuksiin. Nämä lukuohjeet mielessä luin kirjan. Jo selailuvaiheessa huomasin sen herättävän minussa tunteita, kun omat kokemukseni hoitotyöstä palasivat mieleeni kirjan esimerkkien myötä. Tämä oli lupaus antoisasta lukukokemuksesta.

Rakenteeltaan kirja on perinteinen tieteellinen tutkimusraportti, jossa on käytetty lähteitä monipuolisesti. Lähdeviitteet on kuitenkin pienennetty siten, etteivät ne korostu liikaa ja ole esteenä kirjoittajan oman tarinan etenemiselle. Kirja on kirjoitettu lähinnä kaunokirjalliseen tyyliin, mikä tekee siitä helpopolukuisen. Kirjassa ei ole perusteellisesti määritelty käytettyjä käsitteitä kuten tunnetaitoa, tunneosaamista tai tunnetietoa. Esimerkiksi tunneäly on

määritelty käsitteenä vasta kirjan pohdintaluvussa. Kirjoittaja on käyttänyt tärkeiden käsitteiden korostamiseen tekstin lihavointia, mikä helpottaa löytämään kirjoittajan tärkeinä pitämiä käsitteitä tai asiayhteyksiä.

Kirja perustuu tutkimukseen ”Työn tunnetaakka”, joka on tehty työsuojelurahaston tuella. Tutkimus alkoi keväällä 2001 ja päättyi vuoden 2002 lopulla. Tutkimuksessa haettiin vastausta seuraaviin kysymyksiin: 1) millaisia kuormittavia tunteita vanhustyössä esiintyy ja minkälaisiin tilanteisiin ne liittyvät ja 2) millä tavalla näitä tunteita voidaan muuttaa siedettävämpään muotoon yksilötasolla ja työyhteisöryhmissä. Kirjassa on huolellisesti kuvattu tutkimuksen eteneminen vaiheittain seuraavasti. Aluksi kartoitusvaiheessa tutkija teki tunteita herättävien työtilanteiden kyselytutkimuksen 190:lle eri ammattiryhmille, joita edustivat hoitajat, fysioterapeutit, sosiaalityöntekijät, laitospulaiset ja lääkärit. Seuraavaksi oli vuorossa yksilöhaastatteluvaihe (n=30) perus- ja lähihoitajille, sairaan- ja erikoissairaanhoita-

jille, kodinhoitajille, terveyskeskusavustajille, sosiaalityöntekijöille ja lääkäreille. Tämän jälkeen oli vuorossa ryhmähaastattelut (n= 30) pitkäaikaisosastoilla, akuuttivuodeosastoilla, dementia kodeissa ja kotisairaaloissa. Tutkimuksen viimeisessä vaiheessa tutkija muodosti kaksi esimerkkimallia kielteisten työtunteiden käsittelystä. Tutkimusaineiston keruu- ja analyysivaihe on kuvattu riittävän huolellisesti, jotta lukija voi tehdä omat johtopäätelmänsä tutkimuksen luotettavuudesta. Tämä on kirjalle eduksi, koska kirjasta puuttuu erillinen tutkimuksen luotettavuustarkastelu.

Tulosten kuvauksessa kyselyn tulokset kuvataan pinnallisesti ja haastatteluaineistot perusteellisemmin. Tämä vaikuttaa perustellulta valinnalta siksi, että haastattelujen kautta esille saadut työtunteet ovat pääset paremmin esille tutkimukseen osallistuneen hoitohenkilöstön kokemuksina.

KOLME TUNNEKATEGORIAA

Grounded theory -menetelmästä muodostetut kolme kategori-

aa kuvaavat tutkimuksen keskeisiä tuloksia. Ensimmäinen kategoria on nimetty *tunnetaakan kasautumiseksi*. Se kuvaa työn negatiivisia puolia eli kielteisiä tunteita eri tilanteissa. Toinen kategoria on nimetty *tunnetaakan keventymiseksi* ja se kuvaa hoitohenkilöstön menetelmiä käsitellä kielteisiä tunteita. Kolmas kategoria on nimetty *tunnevoiman viriämiseksi* ja siinä kuvataan tunteiden säätelyn myönteisiä puolia. Muodostettuja kategorioita kuvataan kirjassa runsaiden alkuperäisten haastatteluaineistojen esimerkkien avulla.

Tutkimustulosluvut johtavat lopuksi kirjan viimeiseen lukuun, jota voi pitää kirjan pohdintana. Siinä kirjoittaja yhdistää tutkimuksen empiirinen aineiston aikaisempaan teoreettiseen tietoon tutkittavasta ilmiöstä. Tässä luvussa kirjoittaja

nimeää haastatteluaineistoon perustuen ”seitsemän työntekijöitä kuvaavaa hyvettä”. Niissä on samankaltaisia piirteitä kuin ”hoitajan kymmenellä käskyllä” (Lindqvist, M. Ammatina ihminen 1989, 133), jotka Lindqvist kehitti hoitohenkilöstölle toteuttamansa koulutuksen myötä. Tulevaisuus näyttää, tuleeko Molanderin seitsemän hyvettä korvaamaan Lindqvistin kymmenen käskyä vai ovatko ne molemmat työhuoneen tauluina hoitohenkilöstön kahvihuoneissa.

Tutkimusraportin kirjoittaminen kirjan muotoon on ollut kirjoittajalle haastava hanke. Molander on kuitenkin onnistunut hyvin yhdistämään kirjaan tieteellisen tutkimusraportin ominaisuudet ja samalla tarjoamaan erityisesti tunnetyöläisille mahdollisuuden uuteen lukukokemukseen. Runsaat ai-

neistolähtöiset esimerkit helpottavat niitä lukijoita, jotka eivät ole tottuneet lukemaan tieteellisiä tekstejä. Kirjalle on olemassa tilaus nykyhetkessä, kun vanhusten hoitaminen ja hoitajien työssäjaksaminen ovat esillä usein julkisessa keskustelussa. Molander antoi kirjan lukijalle tehtäväksi pohtia omia työtunteita ja sitten jatkaa matkaa työtunteiden maailmassa. Lukemisen jälkeen omalta osaltani matka työtunteiden maailmaan on valmis jatkumaan. Voin lämpimästi suositella kirjaa kaikille tunnetyöläisille ja heidän kouluttajilleen. Erityisesti suositelen kirjaa niille, jotka eivät koe olevansa tunnetyöläisiä, mutta silti tekevät töitä toisten ihmisten kanssa.

Katri Luukka